

بنام خدا

وزارت جهاد کشاورزی

معاونت امور تولیدات گیاهی

اداره کل پنبه دانه های روغنی و گیاهان صنعتی کشور

دستورالعمل فنی کشت دانه روغنی گلرنگ دیم

سال زراعی ۹۵-۹۴

اداره کل پنبه دانه های روغنی و نباتات صنعتی
موسسه تحقیقات دیم کشور

الف - مناطق معتدل

۱-تهیه زمین

عملیات تهیه زمین در زراعت پاییزه گلرنگ مشابه گندم است. شخم عمیق درپاییز و در صورت امکان زدن زیر شکن می تواند در عملکرد نقش بسزایی داشته باشد. زدن دیسک و خرد کردن کلوخه های بزرگ کارایی بذرکارها را افزایش میدهد. قطر مناسب کلوخه ها در پایان تهیه زمین می بایست حدود یک سانتیمتر باشد. خاک ورزی بیش از حد نیز باعث پودر شدن خاک و ایجاد سله می شود.

۲-نحوه کشت و میزان بذر

در صورت امکان کشت بذرکار پنوماتیک و در غیر این صورت سایر بذرکارهای مورد استفاده در گندم می تواند بکار رود. میزان بذر مصرفی باتوجه به فاکتورهای خاک، میزان بارندگی، نوع بذر و مرغوبیت آن متغیر بوده و بین ۲۰-۳۰ کیلو گرم در هکتار است. عمق کاشت می بایست ۱/۵ تا ۳ سانتی متر باشد. در صورت استفاده از عمیقکارهای گندم می بایست کارنده ها را در سطح خاک قرار داد تا کشت عمیق صورت نگیرد. برای رعایت کشت سطحی گلرنگ کاشت با بذرکارهای آبی مناسبتر است.

۳-رقم

در کشت پاییزه رقم سینا (خاردار) و رقم جدید فرامان (بی خار) توصیه می شود. عملکرد این ارقام بیشتر از رقم زرقان ۲۷۹ بوده و زود رستر اند.

۴-کود

در کشت پاییزه مصرف ۱۲۰ کیلو گرم اوره و ۵۰ کیلو گرم فسفات آمونیوم مناسب است. این کودها در کشت بهار به ۸۰ کیلو گرم اوره و ۴۰ کیلو گرم فسفات آمونیوم تقلیل می یابد. میزان کود مصرفی می تواند تحت تاثیر بارندگی و نیز وضعیت خاک از نظر وجود این عناصر قرار گیرد. نکته اساسی در مصرف کوده های ازته این است که بذر گلرنگ نباید در تماس با کود باشد زیرا سطح سبز را بشدت کاهش می دهد. لذا استفاده از بذکارهایی که کود و بذر را در کنار هم قرار می دهند توصیه نمی شود. مصرف کود سرک ازته به میزان ۵۰ کیلو گرم در هکتار در اوایل بهار برای مناطقی با بارندگی بیش از ۴۰۰ میلی متر و بارندگی های مناسب بهار توصیه می گردد.

۵-تاریخ کاشت

در مناطق معتدل، کشت گلرنگ بهتر است بصورت پاییزه (مانند زراعت گندم) و قبل از وقوع بارندگی موثر پاییزه باشد یعنی کشت در دهه اول آبانماه، اما در برخی مناطق که علفهای هرز در کشت پاییزه گلرنگ یک مشکل اساسی محسوب می شود کشت بعد از اولین بارندگی موثر پاییز نیز می تواند صورت گیرد.

۶- مبارزه با علفهای هرز، آفات و بیماریها

گلرنگ در مراحل اولیه رشد و قبل از به ساقه رفتن به علفهای هرز حساس بوده و عملکرد آن می تواند بشدت تحت تاثیر قرار گیرد. مبارزه با علفهای هرز در کشت پاییزه از اهمیت بیشتری برخوردار است. بدین منظور می توان در کشت پاییزه از علفکش گالانت سوپر به میزان ۰/۸ تا ۱ لیتر در هکتار بر علیه علفهای هرز باریک برگ و گندم ریزش کرده از فصل زراعی قبل استفاده نمود. زدن پنجه غازی در مرحله ۴-۶ برگی در این زراعت می تواند در کنترل علفهای هرز موثر باشد. به همین منظور می بایست فاصله بین ردیفهای کاشت ۵۰ تا ۶۰ سانتیمتر در نظر گرفته شود و از تراکتهای چرخ باریک برای زدن پنجه غازی و یا کولتیواتور استفاده نمود. در کشت بهاره نیز اگر تراکم علفهای هرز بالا باشد می توان از پنجه غازی استفاده نمود. در صورت عدم وجود کولتیواتور و تراکتهای چرخ باریک، فاصله ردیفها می بایست به ۲۰ سانتی متر تقلیل یابد.

مگس گلرنگ از آفات مهم بوده و در برخی از سالها خسارت شدید وارد می کند. بهترین روش مبارزه با این آفت کشت زود هنگام است بطوریکه گیاه در اوایل اردیبهشت به قوزه برود و از دوره فعالیت مگس (خرداد) مصون بماند. در مبارزه شیمیائی با این آفت از سموم تماسی نظیر دیازینون، آمبوش و سوین استفاده نمود. سایر آفات گلرنگ که ممکن است خسارت زا باشند شامل کرم قوزه پنبه که از برگهای جوان و جوانه های گل تغذیه می کند. سرخرطومی قوزه گلرنگ از جوانه های گل و قوزه های نوس تغذیه کرده و در غنچه ها تخمیزی می کند و لارو آن از محتویات قوزه و دانه های تازه تشکیل شده تغذیه می کند. سوسکهای گرده خوار نیز در زمان گلدهی بر روی قوزه های گل ظاهر شده و از گرده گلهای گلرنگ تغذیه می کنند. برای مبارزه با این آفات سمپاشی با حشره کشهای تماسی نظیر سوین، آمبوش و لاروین موثر میباشد. ضمن اینکه کشت ارقام زود رس و کشت زود هنگام نیز بسیار اثر بخش خواهد بود.

برای کنترل شته سیاه گلرنگ که در حالت طغیانی موجب پیچیدگی برگ، ضعف و کوتاهی گیاه، تاخیر در گلدهی و حتی عدم تشکیل دانه یا تولید دانه های ضعیف می گردند، می توان از حشره کشهای سیستمیک نظیر الدیکارپ و متاسیتوکس استفاده کرد.

۷- برداشت

باتوجه به اینکه اندازه و وزن بذر گلرنگ دیم نزدیک به گندم بوده و این گیاه به ریزش دانه حساس نیست لذا با استفاده از کمباین های موجود براحتی قابل برداشت بوده و تنظیمات کمباین مشابه به تنظیمات آن برای برداشت گندم است تنها می بایست بدلیل وزن بیشتر کاه و کلش گلرنگ میزان باد فن تنظیم گردد.

ب- مناطق سردسیر

در این مناطق عملیات تهیه زمین، نحوه کشت، میزان بذر، کود مصرفی، مبارزه با علفهای هرز، آفات و بیماریها و برداشت مشابه به مناطق معتدل است.

۱- تاریخ کاشت

وجود یخبندانهای طولانی و سرمای شدید در این مناطق کشت پاییزه گلرنگ را مخاطره آمیز نموده است لذا کشت انتظاری در این مناطق توصیه می شود. تاریخ کشت مناسب اواسط تا اواخر آذر ماه است. کشت بهاره در این مناطق نیز در نیمه دوم اسفندماه تا اوایل فروردین توصیه می شود.

۲- رقم

رقم مورد استفاده در کشت انتظاری می بایست رقمی پاییزه بوده و ارقام سینا و فرامان توصیه می شوند. اما رقم محلی اصفهان بعلت دیررس بودن توصیه نمی گردد.

ج- مناطق گرمسیر

عملیات تهیه زمین، نحوه کشت و میزان بذر، مبارزه با علفهای هرز، آفات و بیماریها و نیز برداشت بامناطق سردسیر و معتدل مشابهت دارد.

۱- رقم

باتوجه به شرایط آب و هوایی این مناطق ارقام بهاره مانند Kino 76 و Saffir مناسب بوده و عملکرد بالاتری دارند.

۲- کود

میزان بارندگی در مناطق گرمسیر و نیز دوره رشد بیشتر از دو منطقه دیگر بوده و از آنجائیکه عملکرد گلرنگ در این مناطق بیشتر است بالطبع نیاز غذایی آن نیز بیشتر خواهد بود. به همین علت مصرف ۱۴۰ کیلوگرم اوره و ۶۰ کیلوگرم فسفات آمونیوم در هکتار توصیه می شود.

۳- تاریخ کاشت

بهترین زمان کاشت گلرنگ در نواحی گرمسیری بعد از وقوع اولین بارندگی پاییزه موثر می باشد. این تاریخ حدوداً نیمه دوم آبان ماه خواهد بود. کاشت بعد از وقوع بارندگی موثر سطح سبز یکنواختی را ایجاد می کند.

والسلام